

Nordic Noir

F.P.G. Camerman e.a.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of vereenvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Eerste druk, november 2016

© 2016 LetterRijn

Auteur: F.P.G. Camerman en 24 anderen

Redactie: Jolka de Jong en Theo van Rijn

Grafische vormgeving: Uitgeverij LetterRijn

Drukwerk: Grafistar, Lichtenvoorde

Uitgeverij: LetterRijn

www.letterrijn.nl

isbn: 978-94-918753-3-5

*Voor Annelies de Sain wiens inbreng in de jury van
onschatbare waarde is geweest.
(22 april 1962 - 8 oktober 2016)*

Inhoud

Doelloos - F.P.G. Camerman	9
Zit, Sivar, zit - Gea van Beuningen	22
De regels voorbij - Erik van Ophoven	34
Morsholm 8 - Martin van Dam	47
Stokvis - Annemarie Weeda	59
Schijngestalten - Fleur Benz	72
Zeemeermin - Astrid Marijn	80
't Is goud, mien jong - Theone Joostensz	93
Om het ijs te breken - Rémon Saaltink	103
Wie niet luisteren wil - Gert-Jan van den Bemd	113
Draugr - Mike Jansen	126
Witte Hand - Flip Van Den Steen	140
Nacht - Jolly van der Velden	155
Zwarte akkers - Jan P. Meijers	163
GOT-Lovers - Isabella Driesmans	172
De lokvogel - Liesbeth Blik	185
Hampus' klas - Lodewijk van Roij	196
Moord op bestelling - Conny Hoogendoorn	209
De man die een hoofd achterliet - I. Burbick	222
Weggemoffeld - Anke Popping - van Delden	235
De verdoemde uren - Anke van der Kind	247
Onkruid - Gerard R. Bras	258
Lantaarn 18 - Sigrid Lensink	271
Stille wateren - Jack Schlimaznik	283
Moederliefde - Miranda Buijze	296

Doelloos

F.P.G. Camerman

Floriaan Meyerman reed traag door de Meyermanstraat en hield halt voor het Meyermanhuis. Hij parkeerde zijn oude Jaguar dicht tegen de gevel, net voorbij de voordeur, en haalde een koevoet uit de kofferbak. Niemand sloeg hem gade. Het dorp was al jaren verlaten, en op een koude decemberdag als deze trok het ook geen wandelaars.

Het Meyermanhuis had een brede, witgepleisterde voorgevel met vijf statige rondboogvensters op de eerste verdieping en een hoge kroonlijst onder het zadeldak. Toen Floriaan hier in de jaren zestig was opgegroeid was het het voornaamste huis van Doel geweest. Nu was het even vervallen als de rest van het dorp, met ingevallen ruiten en rottende vensterluiken. Alleen de kanonskogels die uit de zijgevel staken blonken nog als vanouds.

De planken die in de deurposten waren genageld kwamen gemakkelijk los, en de deur zelf had geen slot meer. Binnen was het even koud als buiten. De muren waren volgespoten met graffiti, of in elk geval met het soort gekrabbel dat daarvoor wil doorgaan. De vloer lag bezaaid met de rommel die door de anders zo milieubewuste krakers was achtergelaten: wegwerpservies, glazen flessen, lege conservenblikken, een gebarsten koffiezetter, het verroeste kader van een vouwstoel. Een grijsbruine laag stof en zand lag over alles heen.

Floriaan liep behoedzaam door de vestibule en langs de trap. De afdrukken van zijn schoenen legden de vaalwitte tegelvloer bloot die ooit zo hard had geblonken dat het pijn deed aan de ogen wanneer de zon erop scheen. Als kind had hij er enkel op zijn sokken over mogen lopen.

De deur achter in de trappenhal had geen klink meer en draaide krakend open toen hij ertegen duwde. Erachter lag het ruime vertrek

waarin zijn vader zijn dokterspraktijk had gehouden. Brede bundels stoffig zonlicht vielen door de gebroken ruiten naar binnen. Op de grond lagen twee beschimmelde matrassen en enkele verschrompelde magazines, maar Floriaan had er geen oog voor. Hij liep met bonzend hart naar de alkoof achterin. Als de krakers de nis hadden ontdekt ...

Hij had zich geen zorgen hoeven maken. De linkse zijwand van de alkoof was nog intact. Beklad met onleesbare woorden en mislukte figuren, dat wel, net als de andere wanden. Zelfs hier, waar nauwelijks daglicht binnenviel, was de drang om elk beetje beschikbaar oppervlak vol te krabbelen blijkbaar erg groot geweest. Maar de krakers hadden zo te zien niet beseft dat de linkse wand nep was, niet meer dan een gipsplaat op een houten paneel, en dus ook niet dat zich achter die wand nog een brede nis bevond. De inhoud van die nis was zo onlosmakelijk met deze woning verbonden dat Floriaan haar niet had kunnen leegmaken toen zijn moeder het huis had moeten verlaten.

Opgelucht liep hij terug naar de auto. Hij bond zijn lange, grijze haren samen in een staart en begon het gereedschap dat hij had meegebracht naar binnen te dragen. Een kwartier later verjoeg de brullende motor van zijn noodgenerator de doodse stilte die jarenlang over het huis had geheerst. Bij het felle licht van een werkklamp pulkte hij eerst de zijkanten van de gipsplaat weg met zijn koevoet. Daarna schroefde hij een voor een de bouten los waarmee hij het houten paneel zeven jaar eerder had vastgezet. Toen het eindelijk loskwam hield hij zijn adem in.

Twaalf bleke, dode gezichten starden hem aan, met gesloten ogen, precies zoals ze altijd hadden gedaan. Twaalf Meyermannen, van negen verschillende generaties. Onder elk van de gipsen dodenmaskers hing een gegraveerd plaatje met een naam, een geboortjaar en een sterftejaar.

Helemaal bovenaan, vlak onder het plafond, hing de stamvader, Johannes Meyerman, geboren in 1633. Die had hier zelf nooit gewoond; het Meyermanhuis was pas eind achttiende eeuw gebouwd door Adrianus Meyerman, die op de vierde rij hing, precies op ooghoogte. Was deze vooroudermuur naar Romeins model zijn idee geweest? Een oud patricisch gebruik voor zijn nieuwe patriciërswooning? Of hadden de gezichten die nu boven het zijne hingen eerder onderaan gehangen aan een andere vooroudermuur in een ander huis? Niemand had het

Floriaan kunnen zeggen, maar als tiener had hij zich graag ingebeeld dat deze familietraditie terugging tot Karolingische tijden, toen de Frankische adel zich oude Romeinse gewoonten had aangemeten.

Zijn blik dwaalde verder langs de dode gezichten, waarvan de meeste dromerig glimlachten, alsof ze het leven met niets dan opluchting hadden losgelaten. De meest illustere Meyermannen waren de twee broers op de middelste rij. De oudste, Petrus, had als jonge seminarist geweigerd een door Napoleon benoemde bisschop te erkennen en was als straf naar het Pruisische front gestuurd, waar hij in 1813 was bezweken aan de tyfus. In katholieke kringen werd hij daar nog altijd om geëerd. Zijn jongere broer Johannes was degene die de kanonballen in de gevel had laten plaatsnemen, nadat een Hollandse vloot in 1832 half Doel aan flarden had geschoten. Johannes had die beschieting doorstaan en nadien de nabije Franse troepen gewaarschuwd voor de landing van een Hollands leger. Twintig jaar later had Napoleon III hem daarvoor benoemd tot ridder. Floriaans vader placht altijd te zeggen dat de families Meyerman en Bonaparte zich bij die gelegenheid officieel hadden verzoend, na de eerdere aanvaring tussen Petrus en Napoleon I.

Floriaan keek met een treurige glimlach naar het onderste gezicht op de muur, ter hoogte van zijn heup. Zijn vader had zelf ook Petrus geheten, net als nog drie andere gezichten op de muur. Elke familie had vroeger zijn favoriete apostel. Hij zuchtte en haalde uit een aktetas een in doeken gewikkeld object, dat hij voorzichtig uitpakte tot hij enkel nog een gloednieuw dodenmasker vasthield. Tranen welden in zijn ogen op terwijl zijn hand liefkozend over het gerimpelde gezicht van zijn moeder streek. Zij glimlachte niet zoals de gezichten aan de muur; zij keek strijdvaardig en vastberaden naar de eeuwigheid. Daar had hij op aangedrongen toen hij deze afdruk liet maken.

Eenentachtig jaar was ze al geweest toen ze haar uit dit huis verdreven. Hij had haar ondergebracht in het beste rusthuis dat hij zich kon veroorloven, maar ze was er alleen maar weggekijnd en was blijven vragen wanneer ze kon terugkeren naar hier. Vorige week had hij haar dan moeten vertellen dat de rechtbank eindelijk een finaal, definitief, onaanvechtbaar oordeel had geveld, na zeven jaren van eindeloze procedures.

Het verslag van de lijkschouwer zei dat slaappillen een einde aan

haar leven hadden gemaakt, maar Floriaan wist dat het de rechters en de politici waren die haar hadden gedood. De pillen hadden alleen maar hun vonnis voltrokken.

Hij klopte een haakje in de muur en hing haar gezicht naast dat van zijn vader, die de langzame moord op zijn huis en zijn dorp gelukkig niet meer had hoeven mee te maken. ‘Welkom thuis, mama,’ fluisterde hij. Hij nam het naamplaatje dat hij voor haar had voorbereid uit de aktetas, verwijderde het papiertje van het kleefbandje aan de achterkant en plakte het onder haar gezicht. Eveline Marquenie-Meyerman, 1928-2016. De eerste vrouw aan de muur, en ook de laatste, want de muur was bijna compleet. Hij haalde een tweede plaatje tevoorschijn en plakte het wat lager. Floriaan Meyerman, 1957-2016, stond erop. Hij schoof de noodgenerator dichterbij en begon aan de constructie die de Meyermanmuur zou vervolledigen.

Toen zijn werk in de alkoof gereed was zette Floriaan zich in de voormalige praktijkruimte op de grond. Hij keek door de gebroken ruiten naar buiten, wachtend op de avond. In de verwilderde weide achter het huis, waar ooit een keurig lappendeken van bloeiende tuinen had gelegen, stonden een bulldozer en een sloopmachine het einde van het weekend af te wachten. Hun dreigende silhouetten tekenden zich scherp af tegen de westelijke hemel, waarin de zon al oranje begon te kleuren. De aannemer had de machines met hun duwblad en grijper in de richting van het Meyermanhuis geparkeerd, als om zijn intenties duidelijk te maken. Hun schaduwen kropen almaar dichterbij.

Van zodra de regering in 1999 had besloten dat Doel geen toekomst meer had was de sloop van het dorp begonnen. Nooit op systematische wijze - daarvoor was de publieke verontwaardiging te groot en liepen er te veel gerechtelijke procedures - maar dan eens een huisje hier en dan weer een huisje daar, waar huurders einde contract waren of eigenaars vrijwillig verkochten, zodat de hoop van de resterende bewoners langzaam werd doodgeknepen.

Floriaans moeder was vastbesloten geweest te blijven, zelfs toen Doel rondom haar begon te verdwijnen. Hij had haar enthousiast gesteund. Het Meyermanhuis was een beschermd monument; een huis in Empirestijl zoals België er geen twee had, zo zeiden de kenners; dat konden ze dus niet zomaar slopen. Hoe naïef was hij toen nog

geweest. Om een huis in Doel te slopen vonden ze altijd wel een reden. De economische belangen dicteerden het.

Ze vonden asbest in de dakplaten. Het huis waarin zijn kranige moeder net eenentachtig was geworden was opeens een gevaar voor de gezondheid.

De juridische strijd die hij na de onteigening en de uitzetting was aangegaan had hem geruïneerd, maar aan opgeven had hij nooit durven denken. Terwijl hij verder procedeerde was heel het dorp leeggelopen. In de plaats van de oorspronkelijke bewoners waren eerst nog de krakers gekomen, jonge idealisten die van Doel een tweede Christiania wilden maken, naar het model van de vrijstad in Kopenhagen, maar de overheid was steeds harder tegen hen gaan optreden tot ook zij de strijd opgaven en het dorp verlieten.

Al die tijd was de sloop blijven voortgaan, gestaag maar zonder enige haast, als een verzadigd monster dat van geen ophouden meer wist. Zijn moeder was de berichten in de streekkranten slaafs blijven volgen. Bij elk nieuw beeld van een huis dat tegen de grond was geslagen was ze verder ineengeschrompeld.

Een traan rolde over Floriaans wang. Ze hadden haar ook gesloopt. De ministers. De aannemers. De rechters.

Vandaag zou *hij* zijn vonnis uitspreken, en heel de wereld zou het horen. Het slopen zou alsnog ophouden. Deze machines zouden nooit meer worden opgestart. En als na vandaag ooit nog iemand dit huis zou betreden, dan zou de wereld weten dat het de laatste Meyerman was geweest die het monster was komen bedwingen.

De zon verdween achter de resterende huizen in het westen. Weldra zou de schemering invallen. Het was tijd om te gaan.

*

Floriaan Meyerman wandelde oostwaarts door de Meyermanstraat met een zware tas over zijn schouder. Voor hem verhief de bijna volle maan zich in de duisterende hemel boven de Scheldedijk. Hij las de schreeuwerige slogans die op de vervallen gevels aan weerszijden van de straat stonden geschilderd. STOP DE WAANZIN. DOEL MOET BLIJVEN. DOEL LEEFT!

Niet waar, jongens, dacht hij gelaten. Doel is dood. Het is vermoord.

De gapende bressen in de gevelrijen gaven precies aan waar de moordenaars hadden toegeslagen. Dit dorp had stormen en overstromingen doorstaan, de Spaanse Furie en de Franse Revolutie, de Hollandse vloot en de Duitse bezetting, en na elke verwoesting had het zich koppig heropgebouwd, tot er uiteindelijk een vijand was gekomen waar het niet tegenop kon, een kanker die almaar verder uitzaaide en al wat goed en groen en gezond was genadeloos opvrat. Die kanker was de haven van Antwerpen; een haven die maar niet groot genoeg kon worden, hoe klein haar achterland ook bleef.

Doel was nu terminaal. Floriaan wist dat het nooit meer kon worden heropgebouwd, daarvoor bleef er te weinig gezond weefsel over. Maar hij kon verhinderen dat het verder werd afgebroken. Hij kon zorgen dat het bewaard bleef zoals het nu was, uitgeteerd, verminkt en vol littekens, maar nog altijd zichzelf. De bewoners zouden nooit meer terugkeren, maar de straten konden blijven liggen waar ze lagen en de huizen die er nog waren konden blijven staan, onaangeroerd door mens of machine, tot de tand des tijds ze zou vellen. Dat kon hij nog voor zijn geboortedorp doen.

Aan het einde van de straat dwaalde zijn blik onwillekeurig naar het huis op de hoek. Als zesjarige dreumes had hij op die straathoek naast zijn vader en grootvader staan poseren onder het bord met *Meyermanstraat* erop, voor een foto die nadien thuis aan de muur had gehangen. Als jongen had Floriaan zich voorgenomen om hier ooit dezelfde foto te komen maken met zijn eigen nageslacht, maar dat nageslacht was er nooit gekomen. Zijn carrière had hem te zeer in beslag genomen, eerst als ingenieur in de bouwindustrie, later als materiaalexpert voor een certificatie-instelling. De ramen van het hoekhuis waren inmiddels met houten platen toegedekt en het bord was al lang verdwenen. Meegenomen door souvenirjagers, zoals alle straatnaamborden in Doel.

Hij stak de straat over en beklom de trap naar de top van de metershoge dijk, die het dorp al eeuwenlang beschermde tegen overstromingen maar het ook het uitzicht op de Schelde ontnam. Bovenop de dijk liep een pad dat nog altijd geliefd was bij wandelaars. Floriaan volgde het noordwaarts, in de richting van de oude stenen windmolen waarvan de wieken al bijna een eeuw niet meer hadden gedraaid. Aan de overkant van de rivier schitterden de duizenden witte lichtjes

van de industriële installaties. Langs die kant van de Schelde waren alle polderdorpen al een halve eeuw geleden weggevaagd om plaats te maken voor de Antwerpse haven en haar industrie. Wilmarsdonk, Oorderen, Oosterweel - het waren namen die enkel nog voortleefden in tunnels, dokken en sluizen. Dat lot zou Doel niet ondergaan. Niet na vandaag.

Het gras op de waterkant van de dijk lag nog half bedekt met sneeuw, een krimpand restant van de sneeuwbuien van enkele dagen geleden. In het bleke licht van de maan leken de witte vlekken merkwaardig vlak en egaal, alsof ze eigenlijk gaten waren die de leegte onder het duistere landschap blootlegden. Floriaan vroeg zich af of de sneeuw straks snel zou smelten.

Vorbij de molen doemden de concave silhouetten van de koeltorens van de kerncentrale op. De wolken waterdamp die ze uitbraakten versmolten in de noordenwind tot een wollig geheel dat lui richting Antwerpen leunde.

Het was vier jaar geleden dat hij voor het laatst in de kerncentrale van Doel was geweest. Er was toen betonrot vastgesteld in het omhulsel van een van de kernreactoren, en hij was ingehuurd als materiaalexpert. Na veel vruchteloos onderzoek had men gewoon besloten de alarmerende metingen te herinterpreteren en de reactor zonder enige reparatie weer op te starten.

Hij passeerde de molen en bereikte na nog een kwartier wandelen de zuidelijke punt van het kerncentralepark. Vanaf daar nam hij het verwaarloosde pad dat over de smalle strook land tussen de centrales en de rivier liep. Na enkele minuten moest hij op handen en knieën onder de twee pijpleidingen door kruipen die het koelwater voor de kernreactoren aan- en afvoerden, waarna hij het oude pad gewoon verder kon volgen. De koeltorens rezen nu naast hem omhoog in de nacht, als twee gigantische speelgoedvormen, hoger dan de kathedraal van Antwerpen, hoger dan welke kathedraal ter wereld dan ook. De betonnen gedrochten ving het bleke maanlicht en wierpen machtige schaduwen over het achterliggende terrein, waarop de eigenlijke kerncentrales lagen.

Floriaan veranderde zijn zware tas van schouder en stapte verder. Vorbij het kerncentralepark trok hij landinwaarts langs het hoge gaashekwerk dat heel het terrein omsloot. Na enkele minuten vond

hij wat hij zocht: een verroeste rioolbuis die uit de zijkant van het opgehoogde terrein stak. Hij haalde zijn zaklantaarn tevoorschijn en kroop erin. De stank van het vuile koude water dat erdoor sijpelde sneed hem de adem af, maar hij hoefde niet ver te gaan; al na enkele tientallen meters kruiste de buis een verticale betonnen koker. Hij richtte zich met krakende knieën op, zette een natte schoen op het onderste van de metalen handvaten in de kokerwand en begon te klimmen.

Het metalen deksel dat de koker afsloot gaf gewillig mee. Floriaan schakelde zijn zaklantaarn uit en klom naar buiten. Boven hem fonkelden de sterren aan de hemel. Hij bevond zich nu op het terrein van het kerncentralepark, zonder dat hij een bewakingspost had moeten passeren. De echte hindernissen moesten echter nog komen; dit was nog maar de koude zone van het domein, waar geen nucleaire activiteiten plaatsvonden en dus ook geen speciaal bewakingsregime gold. Wel kwam hij hier voor het eerst in het zicht van de bewakingscamera's. Hij nam een ontspannen tred aan terwijl hij in de richting van de parkeerplaats voor het personeel liep, alsof hij hier thuishoorde. Als de bewakingsdienst hem opmerkte zou ze niet meteen alarm slaan maar eerst iemand sturen om hem te identificeren.

Een tweede gaashekwerk scheidde hem van de bijna lege parkeerplaats. Met een snijtang knipte hij zich een breed gat net boven de grond, waar het hoge gras het grotendeels aan het oog onttrok, en kroop er plat op zijn buik door. De ijskoude grond deed hem huiveren. Hij liep naar de dichtstbijzijnde auto, keek achteloos om zich heen en stak dan schuin de verlichte parkeerplaats over, naar een auto die met de neus naar de buitenste gebouwen van de kerncentrale stond geparkeerd. Terwijl hij deed alsof hij in de auto ging stappen keek hij naar de camera's die aan de lantaarnpalen hingen. Ze waren niet in zijn richting gedraaid; hij was dus nog niet opgemerkt. Opgelucht hurkte hij achter de auto neer en gunde zichzelf een halve minuut rust.

De parkeerplaats werd van de gebouwen gescheiden door een stevig staalmathekwerk dat was bekroond met venijnige prikkeldraden in een Y-vorm. Dit hekwerk bakende de warme zone van het domein af, de zone waarin de kernreactoren waren gelegen. Het was de hindernis waar hij het meest tegenop had gezien, want hij was verdomme niet jong meer en kende maar één manier om erover te geraken. Zoals

hij jonge activisten het met soortgelijke hindernissen had zien doen in YouTube filmpjes trok hij dikke werkhandschoenen aan, gooide een stevig stuk tapijt over de prikkeldraden en klom omhoog tot hij zijn handen om de buitenste draad kon sluiten met het tapijt mee in zijn greep. Kreunend trok hij zich verder omhoog, zwaaide zijn rechterbeen op het tapijt en verschoof langzaam zijn gewicht naar voren. Op de top van het hek keerde hij zich wiebelend om en liet zich achterwaarts van de andere draad naar beneden zakken.

Toen hij hijgend aan de binnenkant van de omheining stond keek hij weer naar de camera's, maar die bleven stoïcijns in dezelfde richting staren. Hij trok het tapijt naar beneden, legde het aan de voet van het hekwerk neer en liep naar het dichtstbijzijnde gebouw; een lage rechthoekige opslagplaats. Hij liep er langs de schaduwkant omheen en stak snel de straat over naar het hogere gebouw dat half in de schaduw van de noordelijke koeltoren lag. Dat gebouw bestond uit een aaneenschakeling van blokvormen waaruit in het midden een brede cilinder met een platte koepel oprees. Het deed hem altijd aan de Hagia Sophia in Istanboel denken; het had zelfs een slanke schoorsteen die voor een minaret kon doorgaan. In dat vreemde gebouw bevond zich Doel 4, de jongste en krachtigste van de vier kerncentrales van Doel, met een vermogen van meer dan duizend megawatt. De brede cilinder in het midden bevatte geen gebedshal maar een dubbel omhulsel van metersdik gewapend beton waarin zich de eigenlijke kernreactor bevond: een vijftwintig centimeter dikke stalen kuip waarin uraniumkernen werden gespleten. In de cilinder bevond zich ook de stoomgenerator die de hitte van die nucleaire kettingreactie omzette in stoom, waarmee in de stoomturbine elders in het gebouw elektriciteit werd opgewekt.

Floriaan liep om het reactorgebouw heen naar de noordelijke ingang. Op dit uur zou hier niemand meer aan het werk zijn. Hij haalde zijn oude veiligheidsbadge tevoorschijn en drukte die tegen de sensor naast de buitendeur, die meteen uit het slot klikte. Hij glimlachte wrang. Het was bijna te eenvoudig. Het enige dat de Oekraïense hacker die hij had ingehuurd had moeten doen was de geldigheidsdatum van de badge aanpassen.

Het licht in de gang voorbij de entreehal knipte vanzelf aan. Hij liep door tot het einde en gebruikte weer zijn badge om de linkse deur

te openen. De volgende gang kwam uit op een veiligheidssluis, de laatste hindernis voor de reactorruimte.

De eerste deur van de sluis ging met een eenvoudige druk op de knop ernaast open en sloot zich vanzelf weer achter hem. Hij zat nu opgesloten in de kleine ruimte. Hij boog zich voorover naar de camera naast de tweede deur en hield tegelijk zijn badge tegen de sensor die ernaast hing. De automatische gezichtsherkenning moest nu beslissen of hij nog genoeg op zijn foto van vier jaar geleden leek. Tegelijk werd heel de inhoud van de sluis gewogen om te vermijden dat twee personen met één badge naar binnen zouden kunnen.

De tweede deur klikte open.

Zijn hart bonsde tegen zijn ribben terwijl hij de hoge ronde ruimte van de kernreactor binnenstapte. De met machines en loopbruggen omgeven reactorkuip rees hoog boven hem op. Niets kon hem nu nog tegenhouden.

Hij zette zijn schoudertas neer en bleef even staan om het gevoel van macht dat hem plots overviel door al zijn leden te laten trekken. Na enkele diepe ademtochten ging hij aan het werk.

Hij sneed eerst de elektriciteitslijnen naar de beschermingssystemen van de reactor af. Bij een dreigende kernsmelting moesten die meteen neutronenabsorberende regelstaven in de reactorkern inbrengen om de nucleaire kettingreactie stil te leggen. Voor de zekerheid saboteerde hij ook de tank met boorzuoroplossing die tegelijk met de regelstaven in het koelwater moest worden geloosd.

Nu was het enkel nog een kwestie van het primaire koelwatercircuit te onderbreken, dat de hitte van de kettingreactie in de Uranium-235 splijtstof aan de reactorkuip onttrok en naar de stoomgenerator transporteerde. Daar was helemaal niet veel springstof voor nodig.

Zonder de primaire koeling zouden de splijtstofstaven hun smeltpunt bereiken. Het radioactieve materiaal zou dwars door de bodem van het reactorvat smelten en dwars door de twee lagen gewapend beton van het beschermende omhulsel de grond van Doel in dringen.

Doel kon daaraan niet meer sterven, want het was al dood. Maar het zou in één klap beroemder worden dan Tsjernobyl en Fukushima samen.

Florian plaatste de twee kleine ladingen en verliet de reactor.

Voorbij de veiligheidssluis drukte hij op de afstandsbediening van het ontstekingsmechanisme en begon te lopen.

**

Floriaan Meyerman liep door de Meyermanstraat terug naar het Meyermanhuis. In de verte loeiden de sirenes van de kerncentrale. Al sinds de bouw van de allereerste centrale hadden de bewoners van Doel geweten dat die sirenes voor hen de bazuinende engelen van de Apocalyps waren. Petrus Meyerman, de seminarist, had de passage uit de Openbaring van Johannes zeker uit het hoofd kunnen opzeggen:

En de eerste engel heeft gebazuind, en hagel en vuur, vermengd met bloed, werden op de aarde geworpen; en een derde deel der aarde is verbrand, en een derde deel der bomen is verbrand, en al het groene gras is verbrand.

En de tweede engel heeft gebazuind, en iets als een grote berg, van vuur brandende, werd in de zee geworpen; en een derde deel der zee is bloed geworden, en een derde deel der levende schepselen in de zee is gestorven, en een derde deel der schepen is vergaan.

Die Johannes had zeker een kernramp gezien in zijn visioen.

Ramen en deuren sluiten, jodiumpillen slikken en naar de radio luisteren - zo luidden de officiële aanbevelingen voor deze situatie. In werkelijkheid zou iedereen in de auto springen en zo ver mogelijk weg rijden.

Floriaan zou geen pillen slikken en hij zou ook niet wegrijden. Hij betrad voor de laatste keer het Meyermanhuis. De deur liet hij openstaan. Hij stapte behoedzaam over de rommel in de vestibule en stak zijn zaklantaarn aan voor hij de praktijkruimte betrad. In de alkoof liet hij de lichtbundel langs de gezichten van zijn voorouders glijden. ‘Het is gebeurd,’ zei hij. ‘Jullie kunnen hier blijven.’

Zijn voorouders glimlachten goedkeurend in hun eeuwige slaap, en zijn moeder glimlachte nu mee.

Hij liet de lamp lager schijnen en inspecteerde zijn voorbereidende werk. De noodgenerator stond op een onderstel dat hij links van de dodenmaskers in de nis had verankerd. Rechts van de gezichten had hij op dijhoogte een stevige ringbout in de zijwand van de nis geschroefd. Twee snijdraden hingen slap onder de maskers. Rechts

waren ze bevestigd aan de ringbout, links aan de rotor in de generator.

Een wagen kwam met loeiende sirene door de Meyermanstraat gereden, gevolgd door een tweede. Veel te laat, jongens, dacht Floriaan. Dit ga je niet meer tegenhouden.

In de wijde omgeving zou de paniek nu wel beginnen uit te breken. Heel Antwerpen zou leeglopen. De stad was nu hetzelfde lot beschoren als de vele dorpen die plaats hadden moeten maken voor haar kankerhaven.

Floriaan zette zich met zijn rug naar de muur op het voetenbankje dat hij onder de dodenmaskers had geplaatst. Hij schoof het bankje vooruit en zakte onderuit tot hij zijn hoofd onder de maskers van zijn ouders tegen de muur kon laten rusten, precies tussen de twee haakjes die hij boven zijn naamplaatje in de muur had geschroefd. Hij ging weer rechtzitten, trok het elastiekje uit zijn lange haar en verdeelde het in twee gelijke strengen die hij dicht tegen zijn kruin in een strakke dubbele knoop legde. Het elastiekje spande hij boven de knoop weer om zijn haar, zo strak mogelijk. Ten slotte wrong hij een lang gekarteld stokje door het haar tussen het elastiekje en zijn schedel. Hij probeerde het naar boven te duwen om te zien of zijn haar loskwam maar het zat stevig vast.

Hij deed zijn werkhandschoenen aan, reikte achter zich naar een van de twee snijdraden en tilde dat over zijn hoofd tot het op zijn borst rustte. Daarna leunde hij weer achterover en haakte het stokje dat in zijn haar zat over de twee haakjes in de muur. Hij probeerde zijn hoofd zacht naar links en naar rechts te kantelen. Het stokje bleef hangen; zijn hoofd hing vast aan de muur.

Hij haalde diep adem en begon met de wijsvinger van zijn rechterhand de rotor van de generator rond te draaien. De twee snijdraden wikkelden zich rond elkaar en begonnen zich langzaam op te spannen. Eén draad kroop omhoog langs zijn borst, de andere langs zijn rug. Hij had deze constructie thuis al eens uitgeprobeerd op een pompoen. Nadat hij de generator had aangezet waren de draden binnen de seconde geknapt, maar niet voor ze de pompoen netjes in twee hadden gesneden.

Toen de draden tot aan de kraag van zijn hemd reikten liet hij de rotor los. Hij bleef nog een tijdje roerloos zitten en luisterde naar de bazuinende sirenes in de verte. Hij dacht aan zijn vader en aan zijn

moeder, en aan alle andere mensen die hij in Doel had gekend.

Floriaan Meyerman legde zijn vinger op de startknop van de generator. Hij voelde dat de gezichten boven hem vol ongeduld op hem wachtten. Hij sloot zijn ogen en glimlachte, zoals het een dodenmasker betaamt.

Zit, Sivar, zit

Gea van Beuningen

In de hal van het ziekenhuis verkoopt een meisje kerststukjes. Het meisje is niet heel goed gelukt. De kerststukjes evenmin. Alma bekijkt de combinaties van slap dennengroen met de traditionele rode elandenkop van zacht vilt en wijst het meest wanhopige bakje aan. Het meisje vraagt of ze er papier om wil. Alma schudt haar hoofd. Geen papier, het is voor mijn man, ik ga bij hem op bezoek. Ze betaalt 75 kronen. Het meisje zegt dat haar man er vast blij mee zal zijn. Vast, zegt Alma.

De verpleegster met de rode lippenstift, die Alma net een kopje koffie bracht, lacht haar zacht toe.

‘U mag uw hand gerust ontspannen op die van uw man leggen. Ik denk zelfs dat het prettig voor hem is als hij uw hand voelt, zodat hij weet dat u hier bij hem bent.’

Alma gebruikt geen lippenstift. Gustav vindt dat lippenstift een vrouw niet mooier maakt, dus waarom zou ze. Ze knikt in de richting van de goedbedoelde woorden en zoekt, zoals van haar wordt verwacht, met haar vingertoppen contact met de rug van Gustavs licht behaarde hand. Wanneer heeft ze die hand voor het laatst vastgehouden? De bovenkant met de blauw vertakte aders voelt verrassend zacht. Ze weet dat de binnenkant harder is. Gustav is geen man met kantoorhanden.

‘Wat heeft u zelf?’

Ze knijpt haar ogen wat samen bij het horen van de vraag. De

woorden hangen in haar hoofd, maar hebben nog geen betekenis. Haar aandacht is bij die twee handen op de wit katoenen ondergrond. Alsof ze van twee vreemden zijn. Zelfs haar eigen hand, die steeds meer een te ruime verpakking lijkt voor een verzameling botjes. Juist haar eigen hand, die ze nog op zijn rug voelt. Ze had niet - maar ze had wel. Het is opvallend stil in de kamer. Zelfs van de gang komen nauwelijks tekenen van leven. Als stof dat is opgewaaid, hangen ineens dezelfde vier woorden weer in de lucht.

‘Wat heeft u zelf?’

Haar blik glijdt van de handen via het strak omgeslagen laken en de zachtgele deken met de ajoursteek naar de oorsprong van de vraag.

‘Uw arm?’

Alsof de laag gips haar niet eerder was opgevallen, glijdt haar hand naar haar linkeronderarm.

‘Oh. Dat stelt niets voor. Ongelukkig gevallen.’

‘Moet het er nog lang om blijven?’

Haar ogen hebben zijn hand weer gevonden. Ze wil niet naar zijn gezicht kijken. Hij is te kwetsbaar. Zij is te bang. Bang om zijn ogen te zien zoals die groot en ontzet keken toen hij onder aan de trap lag en zij nog bovenaan stond. Misschien klopt ontzet niet. Ongeloof, dat was het. Ze was de grens tussen wens en waanzin overgegaan, zonder te weten in welk kamp ze was uitgekomen. Ze rilt zonder de herinnering van zich af te slaan en haalt daarna licht haar schouders op, alsof de vraag niet haar betreft, maar iemand die ze amper kent.

‘Paar weken nog.’

‘Kijk, u mag van mij nog uren bij uw man blijven, maar u moet ook voor uzelf zorgen. De operatie is goed verlopen, maar het herstel kan nog geruime tijd duren. Heeft u kinderen die u kunnen aflossen?’

De spieren in haar nek zetten zich schrap. Ze slaat haar ogen neer en schudt haar hoofd kort. Geen kinderen.

‘Maar Gustav heeft een hond. Altijd gehad,’ zegt ze terwijl ze met een vochtige doek zijn voorhoofd dept. De woorden kruipen langs de prop in haar keel. Ze ziet vanuit haar ooghoek hoe de verpleegster haar hoofd wat schuin houdt.

‘Honden zijn net kinderen.’

‘Tja, Sivar. Je zult het een tijdje met mij moeten doen. De baas ligt in

het ziekenhuis.’

Sivar houdt, zo kort dat ze er zelf aan twijfelt of ze zag wat ze dacht te zien, zijn kop schuin, net als de verpleegster even daarvoor deed. Het is haar al vaker opgevallen dat mensen dat doen. Ze willen er al dan niet bewust mee laten zien dat je hun aandacht hebt, of sterker nog: dat ze met je meeleven. Na vier miskramen en twee doodgeboren kinderen kent ze de beweging. De mensen op dit eiland praten nauwelijks. Een hoofdbeweging wordt gezien als een ultieme vorm van empathie.

Alma kijkt naar de hond die al jaren binnen dezelfde muren woont als zij. Ze weet welk voer hij eet, dat hij drie keer per dag wordt uitgelaten en alleen zwemt als hem dat wordt opgedragen. Ze weet ook dat hij een twee-eenheid met Gustav vormt. Maar wat er in zijn kop omgaat, daarvan heeft ze geen enkel idee.

Sivar was drie toen hij begin vorig jaar bij hen - of beter: bij Gustav - kwam. Dat de hond geen stabiele opvoeding had gehad, werd haar pas duidelijk toen een medewerkster van het asiel telefonisch naar hem informeerde. In de inprentingsfase bleek de hond te zijn verwaarloosd en dat was in het asiel duidelijk terug te zien in zijn impulsieve en incidenteel ook agressieve gedrag. De medewerkster was een ervaringsdeskundige. *Honden worden niet met een gewelddadig karakter geboren, maar als opvoeders het eerste jaar verpesten, blijft het een leven lang oppassen.* Alma had zich afgevraagd of het in omgekeerde vorm op mensen van toepassing was; als je een kind de eerste jaren veel liefde gaf, zou het dan vanzelf een goed mens worden? Na het telefoongesprek had Alma haar bezwaren ingeslikt bij het zien van Gustavs rechte rug en de riem van Sivar die de grond bijna raakte, toen ze van hun vaste middagwandeling thuiskwamen. Gustav was stellig in zijn opvatting dat een hond naast zijn baas hoorde te lopen, nooit ervoor.

Sivar had een stompe kop met kleine, diepzwarte ogen die wat te ver uit elkaar leken te staan. Zijn bouw maakte duidelijk dat Gustav ook deze keer geen hond had uitgekozen om hen beiden gezelschap te houden. Doordat zijn gespierde achterpoten langer waren dan zijn voorpoten, plaatste de hond in stilstand zijn achterpoten iets achter zich en creëerde zo een ideale aanvalspositie. Het roze aan de binnenkant van zijn opstaande en spits toelopende oren stak af